

Első Óbudai Általános Iskola

Helyi tanterv

I.

Tartalomjegyzék

I. A helyi tanterv sajátosságai	2
II. Tanterv az alapfokú nevelés és oktatás bevezető és kezdő szakaszára (1-4. évf.).....	4
III. Tanterv az alapfokú nevelés és oktatás alapozó és fejlesztő szakaszára (5-8. évf.)	9
IV. Alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	14
V. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma, értékelésének és minősítésének, továbbá a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének formája	14
VI. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei	17
VII. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, és ezeknek a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya	17
VIII. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	18
IX. A tanulók fizikai állapotának mérése	19
X. Társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismeretek alkalmazása.....	19
XI. Az iskolai fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása.....	20
XII. Nem szakrendszerű oktatás bevezetése 5.,6. évfolyamon	22

Az Első Óbudai Általános Iskola helyi tanterve

I. A helyi tanterv sajátosságai

Az Első Óbudai Általános Iskola helyi tantervének összeállításakor az Oktatási és Kulturális Minisztérium által kiadott kerettantervet építettük be – a helyi sajátosságoknak megfelelően - pedagógiai programunkba.

A német kisebbségi oktatás elkészítésénél figyelembe vettük a Nemzeti etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelvét, ennek alapján az oktatás formája:
nyelvoktató kisebbségi oktatás; ezen belül bővített nyelvoktató kisebbségi oktatás.

Első osztálytól felmenő rendszerben a következő tantárgyakat tanítjuk németül: német nyelv, környezetismeret, ének, népismeret, testnevelés (1 óra); felső tagozaton: történelem, földrajz, népismeret.

Tantervünk első fejezete az 1-4., a második az 5-8. évfolyamok fejlesztési követelményeit fogalmazza meg. A két fejezet szervesen egymásra épül.

Eleget tesznek az új óratervek azon törvényi előírásnak, hogy az iskola első-negyedik évfolyamán évfolyamonként legalább heti három, a többi évfolyamán heti átlagban két és fél testnevelési órát kell beépíteni a helyi tantervekbe.

Az átdolgozás során a fontos modernizációs tartalmakat hordozó egyes modulok integrálódtak a „hagyományos” tantárgyakkal (tánc- és dráma, hon- és népismeret) vagy önálló tantárgyak maradtak (mozgóképkultúra és médiaismeret; etika). A 6. évfolyamos egészségtan modul az osztályfőnöki munka lehetőségeit bővíti.

Tantervünk **tantárgyakra** és **évfolyamokra** bontja a Nat-2007 „*Kiemelt fejlesztési feladatait*” és a tíz műveltségi terület fejlesztési feladatait.

Alsó tagozaton az elmúlt években – a szülők igényei alapján – két nemzetiségi osztályt indítottunk, így csak nemzetiségi osztályokra dolgoztuk ki óratervünket. Pedagógiai programunkat négy évente vizsgáljuk felül, s amennyiben változik ez a tendencia, úgy az óraterveket is megváltoztatjuk.

A felhasználható órakeret összeállításánál a következő szempontokat vettük figyelembe:

- ne növekedjen az eddigihez képest a tanulók napi terhelése,
- az eddigihez képest csökkentettük az egyes tantárgyak esetében az ismeretanyagot, hogy megfelelő idő jusson az alapkészségek fejlesztésére,
- a nem kötelező tanórai keretből elegendő mennyiség jusson a csoportbontásra,
- nagyarányú csoportbontásra volt szükség az épület adottságai (kevés tanterem, kis méretű informatika, ill. technika terem), a nagy osztálylétszám (jelenlegi alsó tagozaton több osztály tanulói létszáma 28 fő), valamint a kisebbségi, etnikai oktatás irányelvének figyelembevétele (csoportbontásban javasolja a nyelvi órák és németül tanított oktatását),
- biztosított legyen a mindennapi testedzés megvalósításához szükséges órakeret.

A helyi tanterv megvalósításához szükséges óraterv

évfolyam	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam	összes
Tantárgy									
magyar nyelv és irodalom	7	7	7	7	4	4	3,5	3,5	
történelem és állampolg. ism.					2	2	2	2	
nemzetiségi nyelv	5	5	5	5	5	5	5	5	
népismeret (németül)	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	
matematika	4	4	4	3,5	4	3,5	3,5	3	
informatika				0,5	1	1	1	0,5	
környezetismeret (németül)	1	1	1	1,5					
természet ismeret					2	2,5			
fizika							1,5	1,5	
biológia és egészségtan							1,5	1,5	
kémia							1,5	1,5	
földünk és környezetünk							1,5	1,5	
éneke-zene (alsóban németül)	1	1	1	1	1	1	1	1	
rajz	1	1	1	0,5	1	1	1	0,5	
mozgóképek és médiaismeret								1	
életvitel és gyakorlati ismeret	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	0,5	
test. és sport (alsóban németül)	1	1	1	1					
testnevelés és sport	2	2	2	2	2	2	2	2	
etika								0,5	
osztályfőnöki					0,5	0,5	0,5	0,5	
összesen:	23	23	23	23,5	24,5	24,5	27,5	27	
Kt. tv. alapján kötelező óra	20	20	20	22,5	22,5	22,5	25	25	
nem kötelező óraszámából	3	3	3	1	2	3	3	1,5	2 x 196 = 392
Csoportbontás	5	5	5	6	9	9	6	6	2 x 51 = 102

A csoportbontások eloszlása évenként változhat a tanulók létszáma, és képességeik alapján.

II. TANTERV AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS BEVEZETŐ ÉS KEZDŐ SZAKASZÁRA

(1–4. évfolyam)

Célok és feladatok

Az alapfokú nevelés-oktatás első négy évre terjedő pedagógiai szakaszának alapvető jellemzője az alapozás. Négyéves időtartama két kisebb, eltérő képzési célú szakaszra tagolódik.

Az első két iskolai év bevezető szakasz, szerepe szerint előkészíti az iskolai tanulmányokra. Gyermekre figyelő fokozatossággal vezet át az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás szervezeti kereteibe, tevékenységrendszerébe és szokásrendjébe. Felhasználja és továbbfejleszti az iskolába kerülő gyerek természetes tanulási motiváltságát, a megismerés és a megértés iránti érdeklődését, nyitottságát. Széles teret enged játék- és mozgásigényének kielégítéséhez. Kedvező feltételeket teremt a természetes fejlődési, érési folyamatok kiteljesedéséhez. Előkészíti, megalapozza a kulcskompetenciák kifejlődésének folyamatát.

A tanító feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. A gyerekek közötti különbségeket természetesként fogadja el. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához, az egységes műveltségbeli alapok megszerzéséhez.

A kezdő iskolaszakaszban, az iskolakezdés 3–4. évében folytatódnak a fenti fejlesztési prioritások, de fokozatosan átalakul a tanulás jellege. Egyre inkább előtérbe kerülnek a teljesítményelvárások által meghatározott tanulási feladatok, a fejlesztési követelményeknek való megfelelés igénye.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákkal operál. A tanulók fejlettségére és fejlesztési szükségleteire figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a tanító a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Éléményszerű tanúlással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit: az alapvető rutinokat, képességeket és alapkészségeket, formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, tanulási és magatartási szokásokat alakítja. Megtapasztaltatja az ismeretszerzés korszerű forrásait, azok eszközként való felhasználásának módját, megtanítja és gyakoroltatja az elemi tanulási módszereket és technikákat. A tanulók fokozatosan gyarapodó ismereteit rendszerbe szervezi. Aktivizálja a már megszerzett tudást az új tanulási feladatok megoldásához.

A tanító egészséges egyensúlyt teremt a nevelési és oktatási feladatok rendszerében. Kíváncsiságtól és érdeklődéstől motivált, szabályozott és kötetlen tevékenységek célszerűen kialakított rendszerében fejleszti a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartást, az önállóságot, megalapozza a reális önértékelést. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Megerősíti a humánus magatartásformákat, szokásokat, és a gyermek jellemét formálva elősegíti a személyiség fejlődését, érését, a felelős állampolgári magatartás megalapozását.

Az esélyteremtés érdekében támogatja az egyéni képességek, a tehetség kibontakozását, tervezetten segíti a tanulási nehézségekkel küzdő, a sajátos nevelési igényű tanulókat. Kiemelten törődik azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermek szokásostól eltérő ütemű fejlődéséből adódnak.

A feldolgozásra kerülő tanítási tartalmak mennyiségének, nehézségi fokának, a haladás tempójának meghatározásában, valamint a tanítási módszerek, eszközök és munkaformák alkalmazásával kapcsolatos döntéshozatalban mindenkor a tanulók fejlettségi jellemzői és fejlesztési igényei az irányadók.

Értékközvetítő szerep

A gyerekek nemcsak az iskolában tanulnak. Sokféle más forrásból is bőséges tapasztalatok, ismeretek birtokába jutnak. Ezeket az iskolának számon kell tartania, fel kell használnia nevelő munkájában. Különösen fontos feladata, hogy sajátos eszköz- és hatásrendszerével olyan értékrendet közvetítsen, amelyik segít a gyerekeknek a spontán hatások és az őket érő információáradat kezelésében, értékelésében, az elfogadásukról való döntésekben. Az iskola célirányosan meghatározott értékrendjének közvetítésében – a kisiskolások nevelésében – kitüntetett szerepe van:

- az iskola légkörének, információforrásokkal kapcsolatos nyitottságának,
- a tanító és a tanulók érintkezésének és együttműködésének,
- a kortársakkal kialakított magatartási kultúrának,
- a gyerekek nevelésében a szülői házzal kiépített partneri viszonyoknak, függetlenül a szülők társadalmi és kulturális háttérétől,

- az irányított társadalmi tapasztalatszerzésnek, mely kiterjed a társadalom minél szélesebb spektrumára,
- a spontán szerzett tapasztalatok és tudás feldolgozásának (elemzésének, értékelésének) és felhasználásának,
- különféle élethelyzetek tanulmányozásának (feladathelyzetek, tanulási szituációk, konfliktushelyzetek, veszélyhelyzetek, versengések, önkiszolgálás, másság jelenléte stb.),
- az oktatás kultúráközvetítő, értékörző hatásának, mely kultúra reprezentálja az országban lakók sokszínűségét.

E csatornákon keresztül valósulhat meg már kisiskolás korban olyan értékek megtapasztalása és – az ismétlődő helyzetek újbóli átélése során – belsővé válása, amelyek alapozzák:

- az aktív és felelős – nemzeti és uniós – állampolgári létre,
- a modern gazdálkodásban való hasznos részvételre és
- a közös nemzeti érdekek szolgálatára való eredményes felkészítést az intézményes nevelés keretein belül.

Ilyen értékek például:

- *az emberi együttélés és kapcsolattartás értékei:* egymás megbecsülése, a személyiség belső értékei iránti fogékonyság, az önértékek felismerése, az érdekérvényesítés, a kölcsönösség, a másság természetesként való elfogadása, a közösség ügyei iránti érdeklődés és feladatvállalás, a szabad véleménynyilvánítás, az önállóság;
- *a tanulás és a munka világához kapcsolódó értékek:* a tevékenységmotiváció, a megismerés és az alkotó tevékenység iránti igény, a feladatért vállalt egyéni és közös felelősség, a feladat és a munka megosztása, együttműködés, megbízhatóság, kitartás a feladatok teljesítésében, tapasztalatok az erőfeszítés, a teljesítmény, a sikeresség összefüggéseiről, a vállalkozó kedv, a sikerek és a kudarcok elviselése, az újra kezdés képessége, a tervszerűség, gazdaságosság, igényesség a tevékenységek megvalósításában, önellenőrzés;
- *az értékörző magatartás jellemzői:* nyitottság, érdeklődés a saját és más népek kultúrája iránt, hagyományörzés, a természeti, a társadalmi és a technikai környezet értékeinek és veszélyeztetettségének felismerése és tudatos védelme.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret

Az első négy iskolai év bevezető időszakában az iskolába kerüléssel együtt járó tanulási mód, környezet- és tevékenységváltást lassú átmenettel szükséges segíteni és minél inkább törésmentessé tenni a gyerekek számára. A tanító biztonságérzetet fokozó, a tanulási sikerek gyakori megélésének és elismerésének feltételrendszerét megteremtő, tapintatos és szeretetteljes bánásmódja teszi lehetővé, hogy a kisiskolások felfedezhessék belső értékeiket, s megtalálják helyüket az iskolai közösségekben, egész életre szólóan megszeressék a tanulást. A társakkal és a tanítóval való együttműködés során kipróbálhatják, hogy mire képesek, megtapasztalhatják a feladatokkal való megküzdés élményét, próbára tehetik fejlődő önállóságukat, s nem végzetes kudarcként, hanem hasznosuló tanulsággal élhetik meg sikertelen próbálkozásaikat is. A reális énkép és a jó önismeret a **szociális és állampolgári kompetencia** egyik fontos pillére.

Hon- és népismeret

A kisiskolások különösen nyitottak, fogékonyak e fejlesztési terület irányában. Ezért is olyan fontos, hogy a tanító minden lehetőséget – pl. az olvasmányok tartalmát, a közös éneklés, zenélés élményét, a képzőművészeti alkotásokkal való találkozás alkalmait, a társadalmi, természeti és technikai környezetből szerzett tapasztalatokat és ismeretbővítést – célirányosan használjon fel ahhoz, hogy a haza fogalmát megtöltse tartalommal, gondoskodjon a nemzeti és német kisebbségi kultúra értékeinek átörökítéséről, ösztönzést adjon a nemzeti hagyományok ápolására és a hazaszeretet példáinak megmutatására mellett a hazaszeretet tevékenységekben megnyilvánuló gyakorlásához is feltételeket teremtsen. Ez a pedagógiai tevékenység természetesen csak akkor lesz teljes értékű, ha már kisiskolás korban megkezdődik a hazánkban élő német kisebbség és nemzetiségek és népcsoportok iránti figyelem és nyitottság megalapozása, a kulturális értékekkel való ismerkedés, és az elfogadásukra, a megbecsülésükre, a tiszteletükre való ráhangolás, a sztereotípiák és előítéletek kialakulásának megelőzése. A fejlesztéshez felhasznált műalkotásokkal való foglalkozás feltételt teremt az **esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciáinak** fejlesztéséhez, valamint a **szociális és állampolgári kompetenciák** gyakorlásához.

Az európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

A jól megalapozott nemzeti azonosságtudatra épülhet fel az a fogékonyság és nyitottság, mely befogadóvá tesz más kultúrák iránt, ösztönzést ad a külföldi kortársakkal való kapcsolatépítéshez. Mindez azért fontos, mert olyan kitekintés, élmény és tapasztalás birtokába juttat, amelyek a későbbiekben utat nyithat, és feltételt képez az európai identitás fejlődéséhez, az egyetemes emberi kultúra értékeinek elfogadásához, a **szociális és állampolgári kompetenciák** tartalmi gazdagításához. A sikerességet befolyásoló tényező **az idegen nyelvi kompetencia** eredményes fejlődése.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A sokféle közös tanulási és szabadidős iskolai tevékenységben való részvétel a **szociális és állampolgári kompetenciák** kiváló gyakorlóterepe. A gyerekek többféle szerephelyzetben próbálhatják ki magukat, tapasztalatokat szerezhetnek a gyermeki jogok gyakorlásáról, a szabad véleménynyilvánításról, az együttélés, az alkalmazkodás, a társas érintkezés formáiról és működéséről, a másság elfogadásáról, valamint a rasszizmus, előítéletek elutasításáról. Elsajátíthatják azokat az alapvető ismereteket, magatartási normákat, szabályokat és szokásokat, amelyek megalapozhatják a társadalmi, természeti és technikai környezetükkel kapcsolatos pozitív attitűdjeiket, elősegítve ezzel szocializációjuk sikerességét. E nevelési feladat fontos tartalmi eleme a **veszélyhelyzeti magatartáskultúra** fejlesztése (*katasztrófavédelem*). A megvalósításban a hangsúly ebben az életkori szakaszban az adekvát magatartásformák kialakításán van. Különböző magatartási stratégiák megismertetésével és gyakoroltatásával fel kell készíteni a kisiskolást a veszélyhelyzetek (árvíz, tűz, veszélyes anyagokkal való találkozás, szélsőséges időjárási jelenségek, járványok, erőszakos és környezetpusztító magatartási megnyilvánulások) felismerésére és arra, hogy mit tegyen a megelőzés érdekében, illetve a már kialakult katasztrófa szituációkban. E folyamatban tanító kitüntetett feladata az is, hogy megalapozza a tanulóknak a veszélyhelyzetek megelőzéséhez szükséges felelősséget, cselekvőkészséget és elkötelezettséget. (A nevelési feladat megvalósításához különösen az ember és társadalom, az ember a természetben, valamint az életvitel és gyakorlati ismeretek műveltségterület tartalmainak feldolgozása kínál széles körű lehetőséget.)

Gazdasági nevelés

A gyerekek általános műveltségének megalapozásához, **állampolgári kompetenciáik** fejlesztéséhez tartozik, hogy már kisiskolás korukban tisztában legyenek a munka értékteremtő és létfenntartó szerepével és korosztályuknak megfelelő szinten bánni tudjanak a pénzzel. Ismerjék a fizetőeszközöket, azok nagyságrendjét. Szerezzenek tapasztalatokat családjuk pénzfelhasználásáról, annak tervezhetőségéről és a pénzzel, az idővel, az anyaggal, az erővel stb. való takarékoságról, a közösség vagyonának keletkezéséről és megbecsüléséről. A gazdasági nevelés fontos területe a tudatos fogyasztói szemlélet megalapozása. Eredményességében meghatározó a kisiskoláskori szemléletformálás szerepe. Ezért korán el kell kezdeni a gyerekek környezetkímélő, helyes vásárlási szokásainak alakítását, a reklámok szerepének és káros hatásainak tudatosítását, a termékek racionális kiválasztási szempontjainak megismertetését, a szükségletek kielégítésében a takarékosági szempontok jelentőségének felismertetését és gyakoroltatását.

Környezettudatosságra nevelés

Az iskolába lépő kisgyerek az óvodából sok olyan hasznos tapasztalatot, élményt és érzelmi alapvetést hoz, amelyik megalapozza az alsó tagozat tudatosító, attitűdformáló, szokásalakító tevékenységét a környezettudatos és felelős **állampolgári magatartás** formálásához.

A kisiskolásoknak a természet értékei és problémái iránti fogékonyságának, környezetkímélő magatartásának továbbfejlesztésében kiemelt szerepe van a személyes tapasztalatoknak és az ismételt átélt élethelyzeteknek. Ezek többféle nézőpontból történő megbeszélésének, értékelésének, a vélemények ütköztetésének és a pozitív magatartásformák folyamatos gyakorlásának. Különösen fejlesztő hatásúak a gyermekek környezetében megfigyelhető és jól érzékelhető környezeti problémaszituációk, válságjelenségek megoldására szervezett – a gyerekek öntevékenységre, ötleteire építő – kreatív feladatok és projektjellegű tevékenységek.

A tanulás tanítása

Kisiskolás korban a **hatékony önálló tanulási kompetencia** leginkább az érdeklődés, a kíváncsiság és a kompetenciára törekvés által motivált közös és egyéni tanulási tevékenységek keretében problémahelyzetek megoldásával, kreativitást igénylő érdekes feladatokkal, a már megszerzett tudás szüntelen mozgósításával, új helyzetekben való felhasználásával fejleszthető. E tevékenységek közben alakulnak a későbbi – felnőtt kori – munkavégzéshez nélkülözhetetlen akarati jellemzők, érzelmi viszonyulások és képesség összetevők (tervezés, döntés, visszacsatolás, együttműködés, megbízhatóság, sikerek megélése, a kudarcok elviselése, újrakezdés, kitartás, önellenőrzés, értékelés stb.), melyek az **élethosszig tartó tanulás** eredményességét is meghatározzák. Szükséges, hogy ne csak a tanító direkt irányítása mellett, hanem szabadon választható témákban, kötetlen szervezésű és társas tanulási helyzetekben is kipróbálhassák képességeiket a tanulók, s ismerjék meg és

használják a tanulás korszerű eszközeit, iskolán kívüli színtereit és lehetőségeit (pl. könyvtári szolgáltatások, IKT, múzeum, színház, művelődési központ) is.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához eszközként szolgál az **anyanyelvi kompetencia és a digitális kompetencia** fejlettsége. Elengedhetetlen, hogy a gyerekek már ebben az életkorban elemi szintű tapasztalatokat szerezzenek arról, hogy hogyan lehet az IKT eszközöket az önálló ismeretszerzés szolgálatába állítani. A tanulás eredményességét befolyásoló gondolkodási műveletek és értelmi képességek fejlesztése mellett a tanító fontos feladata, hogy fejlessze a tanulás belső motívumait és teremtsen lehetőséget az olvasás-szövegértés fejlődésének függvényében az alapvető tanulási technikák tapasztalati megismerésére, kipróbálására és aktivizálására, valamint időben kezdje el a tanulási szokásrend alakítását (pl. tanulási sorrend, időtervezés, könyvtárhasználat, szöveghasználat, önellenőrzés, hibajavítás) mind a tanórai, mind pedig az egész napos nevelésben.

Testi és lelki egészség

A kisiskolás egészséges fejlődését és eredményes tanulását döntő mértékben befolyásolja, hogy az iskola milyen mértékben és módon elégíti ki mozgásigényét. Ezért a mozgáskultúra célirányos, szervezett fejlesztése mellett naponta kellő időt szükséges biztosítani a kötetlen játékra és a szabadlevegőn szervezett mozgásra.

A tanulók egészséges tanulási környezetének megszervezése, elhelyezése, a humánus, szeretetteljes bánásmód és szorongásmentes légkör megteremtése mellett a tanítónak figyelemmel kell kísérnie – a testi-lelki egészség védelmében – a gyermekek testi fejlődését és otthoni neveltetését is, hogy adott esetben teljesíthesse védő-segítő feladatait.

A felvilágosító munkának ki kell terjednie az egészséges életmód, a helyes táplálkozás, az egészséges napirend, a test, a ruházat és a környezet ápolása iránti érdeklődés és igény felkeltésére, a kapcsolódó szokások alakítására és az ismeretek tudatosítására. A tanító modell szerepe ezen a területen megkülönböztetett jelentőségű.

A lelki egészség fontos összetevője a kortárskapcsolatok szerveződése, a közösségben elfoglalt pozíció, a barátkozás sikeressége. Ezek kedvező alakulásához esetenként a tanító segítsége, indirekt irányítása is szükséges. Olyan pedagógiai eljárások alkalmazása kívánatos, amelyek hatására a mellőzést, a kirekesztést, a sértő elzárkózást, a féktelen indulati megnyilvánulásokat felváltja a csoportban az elfogadás, a türelem, készség az együttműködésre, az egymás segítése, az őszinte hangnem, a kölcsönös megbecsülés.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

Az alapozás igényével már a kisiskolások nevelésében is megjelenik az állampolgári nevelés. Itt elsősorban a társadalmi tapasztalatok szerzése (pl. foglalkozások megismerése, a társadalmi munkamegosztás konkrét eseteinek megfigyelése, a felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok, magatartásformák, személyközi kapcsolatok elemzése, modellezése konkrét esetek kapcsán), az attitűdformálás, a magatartási minták közvetítése a cél. A nevelés fontos, új területe a **kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia** összetevőinek fejlesztése. Olyan személyiségvonások formálása, amelyek a későbbiekben nélkülözhetetlenek az értékes társadalmi tevékenységekben való részvételhez, az egyén boldogulásához (pl. érdekérvényesítés kockázatvállalás, kreativitás, problémafelismerés, a tervezés és végrehajtás végig vitele, megbízhatóság, precizitás, felelősségvállalás, kitartás, újrakezdés). A fejlesztés keretét a célirányosan szervezett tanulási és szabadidős tevékenységek és a természetes élethelyzetek adják.

Az 1–4. évfolyam tantárgyi rendszere és az óraszámok

Az óratervek kialakítása az alábbi szempontok figyelembevételével történt:

- a közoktatási törvényben az általános iskola bevezető és kezdő szakaszára meghatározott kötelező óraszámok,
- a Nat műveltségi területekre előírt százalékos időarányok,
- a testnevelés tanítására a közoktatási törvényben meghatározott időkeret,
- az intézmények gyakorlatában általánosan elfogadott és használt tantárgyi rendszer,
- nemzetiségi oktatásnál az irányelvek figyelembevétele.

Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	259	259	259	259
Német nyelv	185	185	185	185
Népismeret (Volkskunde)	18,5	18,5	18,5	18,5
Matematika	148	148	148	129,5
Informatika	-	-	-	18,5
Környezetismeret (németül)	37	37	37	55,5
Ének-zene (németül)	37	37	37	37
Rajz és vizuális kultúra	37	37	37	18,5
Technika és életvitel	18,5	18,5	18,5	37
Testnevelés és sport	74	74	74	74
Testnevelés és sport (németül)	37	37	37	37
Összes óraszám:	851	851	851	869,5

A NAT műveltségterületeinek megjelenése a tantárgyak rendszerében

A Nat műveltségi területei	Tantárgyak
<i>Magyar nyelv és irodalom</i> <i>Ember és társadalom</i> <i>Művészetek: (Dráma és tánc)</i> <i>Informatika (Könyvtári informatika)</i>	Magyar nyelv és irodalom
<i>Matematika</i>	Matematika
<i>Informatika*</i>	Informatika
<i>Kisebbségi nyelv</i>	Német nyelv és irodalom
<i>Ember a természetben</i> <i>Ember és társadalom</i>	Környezetismeret
<i>Művészetek</i> <i>Ember és társadalom</i>	Ének-zene
<i>Művészetek</i>	Rajz és vizuális kultúra
<i>Életvitel és gyakorlati ismeretek</i> <i>Ember és társadalom</i> <i>Ember a természetben</i>	Technika és életvitel
<i>Testnevelés és sport</i>	Testnevelés és sport

*Megjegyzés: Az Informatika műveltségterület tanítási tartalmai alkalmazás jelleggel valamennyi tantárgy tanításában jelen lehetnek.

A helyi tanterv szerkezete

Tanítási tartalmak

Az egyes tantárgyak tantervei évfolyamokra bontva jelenítik meg, a fejlesztési követelményeket, az ezek megvalósítását szolgáló, ajánlott *tanulói tevékenységeket* és azokat az ajánlott tanítási *tartalmakat, témaköröket*, amelyek a tanulói tevékenységek keretét, s egyúttal az egységes műveltségbeli alapok tartományát adják.

Teljesítményelvárások

Az első négy iskolai év képzési jellegének és belső szakaszolásának megfelelően a tanterv csak a második év végétől fogalmaz meg várható fejlesztési eredményeket. Ezeket azonban nem a továbbhaladás feltételének igényével, hanem *a következő tanévi fejlesztés feltételeinek* leírásaként adja meg, tájékoztató pontokat kínálva ezzel a tanulók fejlődésmenetének követéséhez és az elért eredmények szöveges értékeléséhez. A közoktatási törvény értelmében csupán a 4. évfolyam második félévében kerül sor a tanulók teljesítményelvárásokhoz igazodó érdemjegyekkel, illetve osztályzatokkal kifejezett értékelésére. A tanterv ezért a kezdő szakasz végére már *továbbhaladási feltételeket* fogalmaz meg annak eldöntéséhez, hogy a tanuló felsőbb évfolyamon folytathatja-e tanulmányait a következő tanévben.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A fejlesztésközpontú pedagógiai gyakorlatban a tanulói tevékenységek és teljesítmények, valamint a tanulók fejlődésmenetének értékelése az elért fejlesztési eredmények mentén történik. Az értékelés személyre szóló és nem minősítő jellegű, tehát abból indul ki, hogy a gyerek hol tart a fejlődés folyamatában. Rámutat az aktuális – a korábbi saját teljesítményekhez viszonyított tanulási eredményekre, a további fejlődés szükségességére. Útmutatást és biztatást ad a továbblépéshez, hogy a gyerek tudatosan és szívesen végezze tanulási feladatait és minél jobban megközelítse a majdani kimeneti elvárásokat.

A jó értékelés értékrendet közvetít, megerősít és nem megszegyenít, segíti a személyiség egyén és közösség szempontjából fontos értékeinek felismerését, az elvárások megértését, értelmezését és belülről motivál a további erőfeszítésekre.

A kisiskolás korosztály fejlesztésében különösen fontos szerepe van a fejlesztő értékelésnek, mely végigkíséri a tanulás folyamatát és döntő többségében szóbeli, szöveges értékelés. Ez elsősorban a tanító feladata, de értékelhetik egymást vagy önmagukat is a tanulók. Az írásbeli feladatok azonnali kijavítása és javíttatása a fejlesztés meghatározó feltétele. Itt is bevonhatók az értékelésbe a tanulók, azonban a tanító írásbeli szöveges észrevételei, megjegyzései, melyek fejlődésüket segítő lényeges szempontokra irányítják a tanulók figyelmét, semmivel nem pótolhatók. Ezekre a folyamatos szóbeli és írásbeli értékelésekre épülnek a félévi és tanév végi szummatív értékelések. A közoktatási törvénynek megfelelően (1. 70. §) írásban és szövegesen kell értékelni a tanulókat az alsó tagozat valamennyi évfolyamán félévkor, és az első három tanév végén. A 4. tanév második félévétől kerül sor a tanulási teljesítmények osztályzatokkal történő értékelésére.

A tanulók szóbeli és írásbeli szöveges értékeléséhez, valamint a negyedik évfolyam második félévében az érdemjegyekkel, illetve az osztályzatokkal történő értékeléshez a tanterv egyes tantárgyi területeinél felsorolt értékelési szempontok adnak eligazítási pontokat. Ezek mindegyikét természetesen nem kell figyelembe vennie a tanítónak, amikor értékelő tevékenységét végzi. Szükség szerint válogathat, rangsorolhat, súlyozhat vagy emelhet be újabb szempontokat az adott időszak fejlesztési céljainak megfelelően, illetve az adott tanuló fejlesztési szükségleteihez igazodó prioritások figyelembevételével.

III. TANTERV AZ ALAPFOKÚ NEVELÉS-OKTATÁS ALAPOZÓ ÉS FEJLESZTŐ SZAKASZÁRA**(5–8. évfolyam)****Célok és feladatok**

Az alapfokú nevelés-oktatás alapozó és fejlesztő szakasza szervesen folytatja a bevezető és kezdő szakasz nevelő-oktató munkáját, a kulcskompetenciák, az alapkészségek és képességek fejlesztését.

A szakasz fejlesztési feladatainak megtervezésekor – igazodva a gyermeki gondolkodás fejlődéséhez, az életkori sajátosságokhoz – figyelembe veszi, hogy a 10–12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz. Az 5–6. évfolyamokon ezért az integratív-képi gondolkodásra alapozó fejlesztés folyik, a serdülőkor kezdetétől a 7–8. évfolyamon (a fejlesztő szakaszban) viszont előtérbe kerül az elvont fogalmi és elemző gondolkodás.

Az iskola az 1–4. évfolyamokhoz hasonlóan az 5–8. évfolyamokon is különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket együtt neveli. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően felkészíti őket a középiskolai, illetve szakiskolai továbbtanulásra, és előkészíti őket a társadalomba való beilleszkedésre. Ennek érdekében kiemeli az anyanyelvi kommunikációt, az idegen nyelvi kommunikációt, az ezekhez szükséges képességek fejlesztését, valamint a matematikai gondolkodás, a kritikus gondolkodás, a problémamegoldás alapképességeit, a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat.

Az alapozó szakasz funkciójának megfelelően elsősorban az iskolai tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztése jellemző az 5–6. évfolyamon, míg a 7–8. évfolyamban az egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben a már megalapozott kompetenciák fejlesztése, bővítése, hatékonyságának növelése válik hangsúlyossá.

Továbbfejleszti a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyeket a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek. A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségekben való élet során fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját. Rávezet a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékeire.

Az alapozó és fejlesztő szakasz szocializációs folyamatában az iskola tudatosítja a közösség demokratikus működését és néhány általánosan jellemző szabályát. Tisztázza az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség

fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban. Megalapozza a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására. A demokratikus normarendszert kiterjeszti a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra is.

Az iskolának kiemelkedő feladata a nemzeti, a német és más nemzetiségi és az etnikai hagyományok tudatosítása és az ápolásukra való nevelés. Nevelési-oktatási tevékenységével az iskola fejleszti a tanulóknál a nemzeti azonosságtudatot, képviseli az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt. Erősíti az Európához tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is készíti más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére. Ugyanakkor figyelmet fordít az emberiség közös problémáinak bemutatására.

A közoktatásról szóló törvény 8. §-a határozza meg a nevelő-oktató munka pedagógiai szakaszait. A bevezető és a kezdő szakaszban (1–4. évfolyamon) nem szakrendszerű oktatás folyik, míg az alapozó szakaszban (5–6. évfolyamon) részben nem szakrendszerű oktatás, részben szakrendszerű oktatás folyik. A nem szakrendszerű tanítás szervezetenként folytatva az 1–4. évfolyam munkáját olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll.

Az alapozó funkció tartamának és hatékonyságának a növelése elsősorban a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika műveltségi területeken (tantárgyaknál) legindokoltabbak. A történelemnek és a német nemzetiségi oktatásnak ugyancsak feladata a nem szakrendszerű oktatás keretén belül az olvasásértés és a kommunikációs készség fejlesztése.

A nem szakrendszerű oktatás egyik fontos feladata, hogy kezelni tudja az eltérő tanulói fejlettségi szintet, és megadja a lehetőséget ahhoz, hogy a tanuló beérje társait, felzárkózzon az átlaghoz, meghatározott időn belül elérje a helyi tanterv elvárt követelmény szintjét.

Kiemelt fejlesztési feladatok az alapozó és a fejlesztő szakaszban

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését.

Az Énkép és önismeret

A személyiség fejlődését azzal segíthetjük elő, ha önmaguk megismerésére motiváló **tanulási környezetet** szervezünk a tanulóknak számára. A Nemzeti alaptantervben megnevezett **nevelési értékek** abban az esetben épülnek be a fejlődő személyiségbe, ha a tanulási tartalmak elsajátítása során a tanulók maguk is **aktív részeseivé** válnak ezen értékek megnevezésének és azonosításának. Ahhoz, hogy tanulóink képesek legyenek énképükbe integrálni az újabb és újabb ismereteket, folyamatosan gondoskodnunk kell arról is, hogy egyre **kompetensebbnek** érezzék magukat saját nevelésük, sorsuk és életpályájuk alakításában. Az önmegismerés és önkontroll, a feladatokkal vállalt felelősség, magatartást irányító tevékenység. A kiskamaszok énképe a róluk alkotott vélemények ellenére, az önmagukkal szemben támasztott követelmények, elvárások hatására is formálódik.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék a magyar nép és a hazánkban élő német kisebbség kulturális örökségének jellemző sajátosságait, **nemzeti kultúránk** nagy múltú értékeit. Mélyedjenek el a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységének, munkásságának tanulmányozásában. Ismerjék meg a hazánk földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét, a német kisebbség kulturális életének kiemelkedő eseményeit, személyiségeit, a kisebbség magyarországi történetét, főbb sorsfordulóit. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a hazánk és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit. Segítsük elő a harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel. Alapozzuk meg tanulóinkban a nemzettudatot, mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését, előzzük meg a sztereotípiák és előítéletek kialakulását. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Készítsük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. **Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.**

Arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Nem kevésbé fontos az sem, hogy európai identitásuk megerősödésével legyenek nyitottak és elfogadóak az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A fejlesztés kiemelt területei: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a nemzeti identitás, a történelmi és állampolgári tudat erősítése, a szociális érzékenység, az életkornak megfelelő társadalmi problémák iránti nyitottság. A tanulók ismerjék meg az **egyetemes emberi civilizáció** legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről. Személyes tapasztalatok felhasználásával, a nemzetközi együttműködésről szerzett információkkal gazdagítjuk tudásukat. Fejlesztő feladat lehet az érvek gyűjtése meghatározott álláspontokhoz, melyek az EU híreihez kapcsolódnak. Fejlesztési cél, hogy növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés fejlesztési feladat, a civil életben fontos polgári lét alapjait segíti megteremteni. Az 5–8. évfolyamon a társadalmi együttélés közös szabályait és követelményeit tudatosítjuk a tanulóknál. Olyan részkapességek fejlesztésére kell gondolni, mint a konfliktuskezelés, az együttműködés, a közéleti szerep gyakorlása, a demokratizmus gyakorlatában elsajátítható felelősségvállalás, az előítéletek és rasszizmus elutasítása.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudáselemek beépítését kívánja a helyi tanterv tartalmaiba. Alapvető szerepe van a gazdasági nevelésben annak, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak. Ehhez mérlegelni kell a választásban a termék értékeit, a pénzzel való gazdálkodást. Okos döntést kell hozni, amihez az iskolai nevelésben az okos gazdálkodás alapjait, a gazdálkodási képességet is fejleszteni kell. Tudatosítani kell, hogy a *gazdálkodás, az életünk része* (termékelemzésekkel, a „Vásárlói kosár” vizsgálatával). Fejlesztő gyakorlat lehet a különböző termékek rendeltetésének felismerése, a legkedvezőbbek kiválasztása. Értékbecslés játékosan, figyelemfelkeltő plakát tervezése. A 7–8. évfolyamon már elvárható, hogy ismerjék a tanulók egy család jövedelemforrásait és kiadásait. Törekedni kell arra, hogy legyenek elképzeléseik a célszerű gazdálkodásról.

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy az élő természet és a társadalmak fenntartható fejlődését segítse megértetni a nevelésben.

A szemléletformálás pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. A tantárgyak lehetőségei szerint, minden évfolyamon lehetőség van a környezetkímélő magatartás felismertetésére, adott helyzetek kritikus megítélésére.

A tanulás tanítása

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Gondosan kutassa fel és válassza meg a fejlesztés tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális útjait. Törekedjen a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a tapasztalás és kombináció, valamint a következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A tanulás az iskola alapfeladata, amely magába foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlesztését. Az elemi készségeknek az optimális kiépülése és optimális gyakoroltsága nélkül homokra épül a tanítás gyakorlata, a kutatások pedig azt mutatják, hogy ebben az életkorban az elemi készségek fejlettsége szorosan összefügg az intelligencia fejlettségével.

Vagyis az elemi készségeknek az optimális szintű elsajátítása kulcsfontosságú feladat. Ennek az a feltétele, hogy ismerjük az optimális elsajátítás kritériumait és az azokhoz viszonyítva elért szinteket.

A gondolkodási kulcskompetencia négy alapképessége közül a rendszerező képességet (a Piaget-féle gondolkodási műveletrendszer írásbeli szintjét) és a kombinatív képességet (annak elemi írásbeli szintjét) mérhetjük fel.

Gondolkodási képességek: kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, előrelátás, hatékony tanulás, érvelési képesség. Minden műveltségi területen (illetve tantárgyban) gondot kell fordítani a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az **elektronikus média** hatásmechanismusainak megértésére, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. A tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Az **eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása**, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában: az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka; az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra művelése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása; az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen, hiszen informatikai szolgáltatásai az iskolai tevékenység teljességére irányulnak. Használatának technikáját, módszereit – az önálló ismeretszerzés érdekében – a tanulóknak el kell sajátítaniuk. Váljanak rendszeres könyvtárhasználóvá, igazodjanak el a lakóhelyi, az iskolai, valamint a regionális és országos könyvtárakban. Ismerjék a könyvtári rendszert, a könyvtárban való keresés módját, a keresést támogató eszközöket, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információs értékét. Sajátítsák el az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technológiáját, és alakuljon ki bennük a rendszerezett tudás átadásának képessége.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes nagy hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskola segítse azoknak a **pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak** a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják. Az egészséges életvitellel kapcsolatos szemlélet és magatartás formálása, az alsóbb évfolyamok fejlesztését folytatja.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékévé váló tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait. Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében. Segítsék a krízishelyzetbe jutottakat. Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, és figyelmet fordítson a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az **iskolai környezet** is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaeorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak tevékenységek és tapasztalatok útján történő megismerése; a lehetőségek és a valóság, a vágyak és a realitások összehangolása. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször pályamódosításra kényszerülhetnek.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a **munka világról**. Ennek érdekében olyan feltételek, tevékenységek biztosítására van szükség, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődéseiknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket. Kiemelt figyelmet érdemel a rugalmasság, az együttműködés képességének fejlesztése.

A pályaeorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. A hatékony társadalmi beilleszkedéshez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan szükséges a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét is meghatározni, nevezetesen a jogait érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztésével.

A Nat műveltségterületeinek megjelenése az 5–8. évfolyam tantárgyi rendszerében

A Nat műveltségi területei	Tantárgyak
<i>Magyar nyelv és irodalom</i>	Magyar nyelv és irodalom (dráma)
<i>Kisebbségi nyelv</i>	Német kisebbségi nyelv
<i>Matematika</i>	Matematika
<i>Ember és társadalom</i>	Történelem és állampolgári ismeretek (hon- és népismeret) Etika, osztályfőnöki órák
<i>Ember a természetben</i>	Természetismeret Fizika Biológia és egészségtan Kémia Egészségügy, osztályfőnöki órák
<i>Földünk – környezetünk</i>	Földrajz
<i>Művészetek</i>	Magyar nyelv és irodalom (dráma) Ének-zene (tánc) Rajz és vizuális kultúra Mozgóképkultúra és médiaismeret Testnevelés és sport (tánc)
<i>Informatika</i>	Informatika
<i>Életvitel és gyakorlati ismeretek</i>	Technika és életvitel
<i>Testnevelés és sport</i>	Testnevelés és sport (tánc)

Az 5–8. évfolyam tantárgyi rendszere és az óraszámok

Tantárgy	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	148	148	129,5	129,5
Történelem és állampolgári ismeretek (hon és népismeret)	74	74	74	74
Német nyelv	185	185	185	185
Német népismeret (németül)	37	37	37	37
Matematika	148	129,5	129,5	111
Informatika	37	37	37	18,5
Természetismeret	74	92,5		
Fizika			55,5	55,5
Biológia és egészségtan			55,5	55,5
Kémia			55,5	55,5
Földrajz			55,5	55,5
Ének-zene	37	37	37	37
Rajz és vizuális kultúra	37	37	37	18,5
Mozgóképkultúra és médiaismeret				37
Technika és életvitel	37	37	37	18,5
Testnevelés és sport	74	74	74	74
Etika				18,5
Osztályfőnöki	18,5	18,5	18,5	18,5
Összes óraszám	906,5	906,5	1017,5	998,5

IV. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a tankönyvek, a tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztása a szakmai munkaközösségek feladata, a következő szempontok alapján:

- a tankönyv a helyi tanterv követelményeinek megfelelően alkalmas legyen;
- a tantárgy, tananyag tartalmának oktatására,
- a szaktudományok megfelelő szintű, tudományos, hiteles, tárgyilagos feldolgozására,
- az ismereteknek az érintett korosztályoknak megfelelő módszerekkel történő közvetítésére.

Továbbá figyelembe kell venni:

- a könyv nyelvezetét, közérthetőségét, stílusát,
- a könyv technikai kivitelezését, esztétikai megjelenését,
- lehetőség szerint alkalmas legyen több tanéven keresztül történő felhasználásra,
- az azonos színvonalú tankönyvek, segédletek, taneszközök árát.

V. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, továbbá a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formája

A tanulókat a tanítási órák keretében és azokon kívül is értékeljük, minősítjük.

Az értékelés eszközei: a közösséghez, az egyes tanulókhoz intézett szóbeli elismerés, buzdítás; bírálat, nyomatékosabban vagy könnyedebben alkalmazott értékelő megjegyzések. Az osztályozás igazságosságát, a felelet korrekt értékelését mindig szem előtt kell tartanunk, mert számtalan konfliktus adódhat szaktanár és diák között, ami elvezethet oda, hogy nem csak a tanár személye nem lesz szimpatikus, de már az általa tanított tantárgy sem. Mindig figyelniük kell arra, hogy a diák fejlődését már a kezdetektől pozitívan értékeljük, de kíméletesen rójuk meg akkor, ha hanyag és munkáját nem végzi el.

Tanulmányi munka értékelése

A tanulók munkájának értékelésekor a Köznevelési Törvény 70. §-ban foglalt értékelő (osztályozó) skálát alkalmazzuk iskolánkban. Az alsó tagozaton félévkor és évvégén szóveges értékelést kap a tanuló, negyedik osztályban félévkor a tanulók szóveges értékelést kapnak, évvégén már érdemjeggyel értékeljük őket.

Ötödik osztálytól nyolcadik osztályig:

A tanulók évközi értékelésekor meghatározása az egy-egy órás tantárgyaknál minimum kettő érdemjegy, három-négy órás tantárgyaknál minimum három érdemjegy legyen félévenként, de törekedni kell arra, hogy a tanulóknak minél több osztályzatuk legyen.

Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.

A témazáró dolgozatok értékelésénél a következő százalékos értékelést alkalmazzuk:

0 - 30 %	= 1 (elégtelen)
31 - 50 %	= 2 (elégséges)
51 - 75 %	= 3 (közepes)
76 - 90 %	= 4 (jó)
91 - 100 %	= 5 (jeles)

A témazáró dolgozatok különböző szintű és nehézségű, változatos feladatokat kell, hogy tartalmazzanak.

Elméleti tantárgyaknál félévente lehetőség szerint egy szóbeli és egy írásbeli számonkérés kell, hogy legyen. A készség tárgyknál a minimum szint teljesítése mellett az osztályozás alapja a tanulók hozzáállása és önmagukhoz viszonyított fejlődése.

Az egyes évfolyamok tudásszintjét tantárgyanként a következő módon mérjük:

- 1. évfolyamon a DIFER mérés rövid változatát az osztályfőnökök október elejéig felmérik az összes tanulón. A kiszűrt problémás esetekben a hosszú változatot később végzik el a fejlesztőpedagógus segítségével.
- 3. évfolyamon tanulóink szövegértési szintjét és matematikai tudását mérjük.
- 4. évfolyamon a tanulók német nemzetiségi nyelvtudását mérjük.
- 5. évfolyamon ismét a szövegértést és a matematikai tudást vizsgáljuk.
- 7. évben a német nemzetiségi nyelvtudást mérjük írásban.
- 8. év végén diákjaink vizsgadolgozatokat írnak magyar nyelv és irodalom, matematika és német nyelv tantárgyból.

A tanuló a vizsgadolgozat során az általános iskolában szerzett ismereteiről ad számot olyan - a későbbi tanulmányaiiban is – alapvetően fontos tantárgyakból, mint: magyar nyelvtan, matematika, és német nemzetiségi tantervű osztályokban nemzetiségi nyelv.

A vizsgadolgozatban elért eredményükről a diákok tanúsítványt kapnak, ez az eredmény az év végi értékelésben fontos szerepet játszik. A naplóban a kapott érdemjegyeket pirossal jelöljük

Célunk a helyi tanterv által előírt követelmények teljesítésének mérése, a kompetenciaszintek feltérképezése, a fejlesztési területek kijelölése.

A mérések, vizsgák anyagát a szakmai munkaközösségek állítják össze, figyelembe véve a különböző szakmai szervezetek idevonatkozó ajánlásait.

Iskolánkban a szülők és diákok igényeinek megfelelően a folyamatos értékelés dominál. A motiváció erősítése, az aktivitás növelése érdekében szükségesnek tartjuk a külön feladatok teljesítésének pozitív értékelését.

Az értékelés célja:

- a tanulói teljesítmények ellenőrzése, mérése,
- a személyiség fejlesztése,
- az önértékelési képesség kialakítása, amely nélkülözhetetlen az önálló tanulásra való képesség és igény kialakításához,
- a motiváció erősítése,
- a szülők tájékoztatása.

Az értékelések évközi regisztrálására és közlésére a naplót, a tájékoztató füzetet és az ellenőrző könyvet használjuk.

Magatartásból adott érdemjegyek feltételeiPéldás minősítést kap az a tanuló, aki

- fegyelmezett, megbízható, pontos,
- az iskolai Házirendet betartja, társait is erre ösztönzi,
- nevelőivel, társaival szemben tisztelettudó, udvarias,
- társas kapcsolataiban kulturált, segítőkész,
- véleményét korának, és az együttélés szabályainak megfelelően fogalmazza meg.

Jó minősítést kap az a tanuló,

- aki fegyelmezett, általában megbízható, pontos,
- a Házirendet és az iskolai együttélés szabályait betartja,
- nevelőivel, társaival szemben tisztelettudó, udvarias,
- részt vesz a közösségi életben, a rábízott feladatokat elvégzi, iskolai viselkedése ellen általában nincs kifogás,
- aki az adott félév során osztályfőnöki intében, figyelmeztetésben részesült.

Változó minősítést kap az a tanuló, aki

- a Házirendet és egyéb szabályzatokat csak ismételt állandó figyelmeztetéssel tartja be,
- nevelőivel, társaival szemben nem mindig udvarias és nem mindig tisztelettudó,
- akinek viselkedésével szemben kifogás merül fel, de igyekszik javulni,
- az adott félév során igazgatói intében, figyelmeztetésben részesült.

Rossz minősítést kap az a tanuló, aki

- a Házirendet nem tartja meg ismételt figyelmeztetések ellenére sem,
- nevelőivel, társaival szemben tiszteletlen, udvariatlan,
- fegyelmeztelen, durván beszél, verekszik,
- viselkedésével társai munkáját hátráltatja,

Szorgalmat minősítő osztályzat tartalmaPéldás minősítést kap az a tanuló, aki

- tanulmányi munkában igényli tudása bővítését, céltudatosan és ésszerűen szervezi meg munkáját, munkavégzése pontos, megbízható, minden tárgyban elvégzi feladatait,
- önálló a munkában, önellenőrzése rendszeres,
- kötelességtudata magas fokú, munkatempója állandó, mindig felkészül, figyel,
- érdeklődése az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed, egyes tantárgyakban a tananyagon felül is produkál.

Jó minősítést kap az a tanuló, aki

- figyel az órákon, házi feladatait lelkiismeretesen elvégzi, az órákra lelkiismeretesen felkészül,
- megbízhatóan dolgozik,
- ösztönző hatásokra rendszeresen dolgozik és ellenőrzi önmagát,
- érdeklődése megmarad az iskolai tananyag keretein belül.

Változó minősítést kap az a tanuló, aki

- időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan,
- önállóan, csak utasításra kezd munkához, nem ellenőrzi önmagát,
- munkája változékony,
- figyelme szétszórt.

Hanyag minősítést kap az a tanuló, aki

- figyelmetlenül dolgozik, megbízhatatlan, feladatait nem végzi el,
- nem törődik kötelességeivel,
- érdektelenség, a tantárgyak iránti közöny jellemzi,
- nem teljesíti az adott félév során a minimális tantárgyi követelményeket.

A magatartást és szorgalmat minősítő osztályzat megállapításánál figyelembe kell venni a tanuló életkörülményeinek helyzetét, és képességei szintjét.

VI. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A Köznevelési Törvény 71. §-a alapján az első – harmadik évfolyamon csak abban az esetben utasítható a tanuló évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni. Ezt kell alkalmazni az idegen nyelv tekintetében is, az idegen nyelv oktatásának első évében. A szülő kérésére első – negyedik évfolyamon engedélyezni kell az évfolyam megismétlését.

A negyedik–nyolcadik évfolyamon a magasabb évfolyamra lépés feltétele: a tanuló a tantárgyakban megfogalmazott minimum követelményeket teljesítse, s év végi osztályzata minimum elégséges legyen.

Az évfolyamismétlés rendje

A tanuló teljesítményét, előmenetelét érdemjeggyel, vagy szóvegesen minősíti a pedagógus. A minősítés tükrözi, hogy a tantervi követelmények függvényében a tanuló milyen mértékben sajátította el a továbblépéshez szükséges elvárt (minimális) mértéket.

Amennyiben a tantestület (negyedik évfolyamig a szülővel egyetértésben, folyamatos tájékoztatás mellett) elégtelennek ítéli a tanuló felkészültségét egyes tantárgyakból, pótvizsgára illetve évfolyam ismétlésére tesz javaslatot. A szülőket a tanév vége előtt legalább egy hónappal értesítjük gyermekük előmeneteléről.

Az évfolyam ismétlésének célja, hogy megadjuk minden gyermek számára a felzárkózás és a fejlődés lehetőségét.

Az évfolyam ismétlésére kötelezett tanulók iskolai előmenetelére, fejlődésére fokozott figyelmet fordít a nevelőtestület, szükség esetén segítő szakemberek együttműködését (fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus, gyermekvédelmi szakemberek) biztosíthatja.

Ha a tanuló a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet.

Az évfolyamismétlés általános szabályai:

1. Ha a tanuló első alkalommal nem tesz eleget az első évfolyam követelményeinek, munkája előkészítő jellegűnek minősül, és az első évfolyamon folytatja tanulmányait.
2. A félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha
 - felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
 - engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
 - a törvényben engedélyezett időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

A harmadik - negyedik évfolyamon idegen nyelv tantárgyból elért teljesítmény miatt a tanuló nem utasítható évfolyamismétlésre, javítóvizsgára.

VII. Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, és ezeknek a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Év eleji diagnosztikus felmérés

Feladata a kiindulási helyzet mérése, visszajelzésként szolgál a pedagógusnak az új ismeretek közlése előtt a hiányosságokról, a tanulók előismereteiről. Ennek megfelelően nem osztályozzuk, a tanulók félévi, év végi értékelésébe nem számít be.

Folyamatos, formatív beszámoltatások

Témazáró dolgozat: célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése az adott témakörök végén, visszaigazolás a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében.

A témazáró dolgozat megírása előtt a tanulókkal - három nappal előtte - tudatni kell a témazáró pontos időpontját, és azt megelőzően összefoglaló órát kell tartani. Az érdemjegy naplóban történő rögzítése egységesen piros tollal történik, a félévi, év végi értékelésben kiemelt helyet foglal el.

Alsó tagozaton és 5.-6. évfolyamon, egy napon legfeljebb egy témazáró iratható, a felső tagozat 7-8. évfolyamán maximum kettő.

Témazáró dolgozat írása esetén az adott napon, az érintett osztályban, legfeljebb egy (más típusú) további írásbeli beszámoltatás történhet.

Írásbeli számonkérés (felelet): a tanulók által az adott témában elsajátított részismeretek vizsgálata, az írásbeli szövegalkotás fejlesztése érdekében.

Alsó tagozaton naponta kettő iratható, felső tagozaton napi három a maximum.

A számonkérések időpontjait, formáit az osztályokban tanító pedagógusok egymás között egyeztetik a fenti lehetőségek és korlátok figyelembevételével.

Szummatív értékelés – év végi dolgozat

A tanulók a tanév során megszerzett ismereteikről adnak számot. A témazárókhöz hasonlóan a naplóban az érdemjegyet piros színnel jelöljük, az év végi értékelésbe kiemelten beleszámít.

VIII. Az otthoni (napközi és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az otthoni (napközi és tanulószoba) felkészülés (házi feladat) pedagógiai célja az egyes tantárgyak elsajátításának megkönnyítése, a tanórákon tanultak erősítése, ezen keresztül a tanulók képességeinek és készségeinek fejlesztése. Törekszünk arra, hogy a házi feladat mennyisége és minősége igazodjon a gyerekek képességeihez, és ez által elősegítjük a tanórai munkába történő hatékony bekapcsolódást.

Figyelemmel vagyunk arra a követelményre, hogy az egyes tantárgyakhoz kötődő otthoni teendők összességében ne okozzanak túlterhelést.

További célunk, hogy bekapcsoljuk a szülőket is az ismeretszerzés folyamatába (háromcsatornás partnerség kialakítása), ezzel lehetővé válik, hogy a szülők követhessék gyermekeik fejlődésének folyamatát.

Pedagógiai követelményként fogalmazzuk meg, hogy a házi feladatokat folyamatosan ellenőrizzük és értékeljük, ezzel motiváljuk tanulóinkat az otthoni feladatok rendszeres elvégzésére.

A házi feladatok gyakorisága és mennyisége mindenkor az életkor és iskolai szintek függvénye.

A házi feladatok fajtái:

- szóbeli feladatmegoldás, mely fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, bővíti szókincsét és kifejező képességét,
- írásbeli feladatmegoldás, mely elmélyíti, rendszerezi a tanórákon tanultakat, fejleszti a helyesírás képességét is,
- memoriter, mely fejleszti az emlékezőképességet, egyben ismereteket gazdagít,
- egyéni gyűjtőmunka, mely támaszkodik a tanulók ötletességére, fejleszti kreativitásukat, önálló ismeretszerzésre ösztönöz, ezzel kialakítja bennük az igényt az egész életen át való tanulásra,
- projektmunka, mely elsősorban a tanulók együttműködési képességét fejleszti, elősegíti egy – egy témával kapcsolatban az elmélyülést, ugyanakkor a széleskörű alapokra támaszkodó ismeretszerzés – átadás folyamatát.

A házi feladat elvei és korlátjai:

Az otthoni felkészülés a tanórán elsajátított tananyag elmélyítését, a tananyag megértésének ellenőrzését, differenciált képességfejlesztést, önálló munkára nevelést, a tanórán megismert tanulási technikák alkalmazását szolgálja.

A tanulók igényei és képességei szerint szorgalmi feladatok is adhatók. Hétvégére és tanítási szünetre nem adható több házi feladat, mint egyik tanítási óráról a másikra. Törekedni kell a tanórán a tananyag elsajátíttatására.

Matematikából, magyar nyelvből, nemzetiségi és idegen nyelvből minden órán, a többi tantárgyból a tananyagtól függően alkalmasszerűen adható írásbeli házi feladat. Ennek mennyisége a feladatok nehézségi fokától és hosszúságától függ.

Oktató-nevelő munkánkban a minél eredményesebb felkészülést segíti a hatékony és célszerű otthoni feladatok alkalmazása.

IX. A tanulók fizikai állapotának mérése

Iskolánkban a tanulók fizikai képességeinek felmérését az Oktatási Minisztérium által 2000-ben kiadott „Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez” című kiadvány alapján a „Mini Hungarofit” felmérés végezzük.

A felméréseknél öt feladatot kell végrehajítani a tanulóknak:

1. Helyből távolugrás
2. Fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás folyamatosan, kifáradásig (max. idő:lányok: 1,5 perc, fiúk:3 perc)
3. Hasonfekvésből törzsemelés és leengedés folyamatosan, kifáradásig (max. idő:4 perc)
4. Hanyattfekvésből felülés és visszaereszkedés, folyamatosan, kifáradásig (max. idő:4 perc)
5. Cooper-teszt

A vizsgálatot a testnevelő tanár végzi az osztályban, a tesztekét évente kétszer ősszel és tavasszal végezzük. A tanulók folyamatos fejlődési lehetőségét a próbák tanmenetbe való beépítésével (állandó gyakorlási anyag) segítjük.

A tesztek a kézikönyvben szereplő sorrendben végezzük el. Az összehasonlíthatóság érdekében a tesztek végrehajtási körülményeinek hasonlóknak kell lenniük minden diáknál, minden részletben.

A tesztek eredményeit minden gyermeknek személyre szólóan, de nem nevesítve kell megadni. Az egyéni adatlapokat osztályonkénti bontásban a vizsgálatokat elvégző tanár kezeli és küldi tovább.

A tanulók valamennyi tesztet sportfelszerelésben hajtják végre. Minden motorikus próba elvégzését általánosa és speciális bemelegítés előzze meg.

A mérés során fel kell tárnai az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén mutatkozó esetleges hiányosságokat, és képesség szerinti differenciált terheléssel, törekedni kell azok mielőbbi felszámolására.

X. Társadalmi bűnmegelőzéssel, az áldozattá válással, az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ismeretek alkalmazása

Mindenek előtt a pedagógusnak fel kell ismerni az áldozatok, bántalmazott alanyok személyiségjellemzőit. Amennyiben olyan személyiséggel találkozunk, akinél igen alacsony az önértékelés, nem megfelelő az önérvényesítés, valamint elégtelen megküzdési stratégiákkal rendelkeznek, a teljes megelőzésre kell törekednünk. Az elsődleges prevenció úgy eredményes, amennyiben tanórán és tanórán kívüli foglalkozások alkalmával egyaránt alkalmazzuk.

Az elsődleges prevenció lehetőségei

1. Személyiségfejlesztés

2. Megküzdési stratégiák javítása

Versenyes, vetélkedős, közösségi programok alkalmával, olyan sportszerű viselkedés kultúrát kell erősítenünk tanulóinkban, mely a fizikailag gyengébbeket, lelkiileg és testileg sérülékenyebbeket támogatja.

3. Támogató kortárs csoportok létrehozása

Olyan gyerekközösségek kialakítása iskolán belül, akik egymásra odafigyelnek és egymás értékítéletét, világképét pozitívan befolyásolják.

Számtalan lehetőségünk nyílik tanórákon és tanórákon kívül az erőszakmentes problémamegoldó technikák tanítására, a „többet ésszel, mint erővel” kultúrájának erősítésére.

4. Konzultáció, tanácsadás

Itt elsősorban nagy szerepük van az osztályfőnököknek, az iskolapszichológusnak, DÖK vezetőjének, gyermekvédelmi felelősnek, de alapvetően építünk a bűnmegelőzési szervek, gyermekvédelmi intézmények, továbbá az iskolaorvosi hálózat segítségére.

Célunk, tudatosítani tanulóinkban lehetséges áldozattá válásuk növekvő kockázatát, és ennek elkerülésére a megfelelő viselkedési formák elsajátítását.

A másodlagos prevenció célja a már kialakult folyamatok megállítása, a helyzetből való kilépés segítése. Ez már minden esetben szakember segítségével történik, amely kiterjed az egész családi környezetre.

A **bűnmegelőzés** terén az iskola elsődleges feladata a pozitív értékrendszer és megfelelő erkölcsi háttér biztosítása. Fontosnak tartjuk ezen a területen a személyes példamutatást, az osztályfőnöki órák témafeldolgozásait, a tanítási órákon kívül biztosított foglalkozásainkat.

A fentieknek megfelelően kidolgoztunk egy olyan drogstratégiát, melynek elsődleges és legfontosabb célja a prevenció.

XI. Az iskolai fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása

Jogi háttér:

A parlament 1997. december 15-én fogadta el a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvényt, melynek első része V. fejezet 17.§-a rendelkezik a fogyasztók oktatásáról.

E törvény írja elő a fogyasztók oktatásának szükségességét a fogyasztóvédelmi jogszabályok megismerése céljából. E törvény szerint a fogyasztók oktatása alapvetően állami feladat, amelyet az oktatási intézmények, a Fogyasztóvédelmi Felügyelőség és az érdekvédelmi szervezetek együttműködve teljesítenek.

A fogyasztóvédelmi törvény, valamint az EU jogharmonizáció alapján a közoktatási törvény 2003. évi módosításában is megjelenik a fogyasztóvédelem oktatása.

A Kormány 243/2003. számú rendeletével hatályba lépett új Nemzeti Alaptanterv (NAT 2003) értelmében a *helyi tanterveknek biztosítania kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására.*

Kiemelt fejlesztési feladat a Nat-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is szerepel.

A fogyasztóvédelmi oktatás célja:

A fogyasztóvédelmi oktatás célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei:

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos pedagógiai módon megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában.

Szükséges a társadalmi és állampolgári kompetenciák kialakítása, a jogukat érvényesíteni tudó a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése.

Fontos továbbá a fogyasztás során a tájékozódás képessége, a döntési helyzet felismerése, és a döntésre való felkészülés. Meg kell ismertetni a tanulókkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, alkalmassá téve őket az eligazodásra. Hangsúlyozni kell a minőség és a biztonság szerepét a fogyasztás során, valamint a gazdaságosságot és a takarékoságot.

A fogyasztóvédelmi oktatás céljaként megfogalmazott fogyasztói kultúra, valamint a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése érdekében szükséges, hogy a diákok értsék, és a saját életükre alkalmazzák tudják az alábbi fogalmakat:

Környezettudatos fogyasztás: egyfajta középút az öncélú, bolygónk erőforrásait gyorsulva felélő fogyasztás és fogyasztásmentesség között.

Kritikus fogyasztói magatartás: a fogyasztói jogok érvényesítése.

A fogyasztónak joga van:

- az alapvető szükségleteinek kielégítéséhez,
- a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozáshoz,
- a választáshoz különböző termékek és szolgáltatások között,
- a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretéhez,
- a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez,
- az egészséges és elviselhető környezetben való élethez,
- a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszóláshoz.

Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem: Amikor a vevő már a kezdet kezdetén érvényesíteni tudja jogait és nincs szükség panaszbejelentésre, bírósági perekre.

A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az oktatásban:

Az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásai, felső tagozaton kiemelten az osztályfőnöki órák.

Tanórán kívüli elemek (vetélkedők, versenyek, rendezvények)

Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)

Módszertani elemek:

- interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól,
- helyi-, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása,
- adatgyűjtés, feldolgozás információrögzítés együttműködéssel,
- problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel,
- viták, szituációs játékok (eladói és vásárlói érdekek összehangolása, fogyasztói kosár készítése),
- érveléstechnikai gyakorlatok (hatékony érdekvédelem).

A módszereknek tartalmaznia kell az egyén és társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és a döntés alapján eltervezett cselekvés végrehajtásának módszereit.

Fontos hogy a diákok e módszereket minél többször valós helyi és globális problémákon és értékeken keresztül maguk alkalmazzák.

XII. Nem szakrendszerű oktatás az 5., 6. évfolyamon

1. A nem szakrendszerű oktatás bevezetésének törvényi háttere

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. 8.§-a meghatározza a nevelő-oktató munka pedagógiai szakaszait. A bevezető és a kezdő szakaszban (1-4 évfolyam) nem szakrendszerű oktatás keretében kell megszervezni az oktatást, míg az alapozó szakaszban (5-6. évfolyam) részben nem szakrendszerű oktatás, részben szakrendszerű oktatás keretei között.

A 2003. évi LXI. tv., valamint ennek módosítása a 2006. évi LXXI. tv. alapján az 5 - 6. évfolyamon a rendelkezésre álló időkeret 25-50% kell nem szakrendszerű oktatás keretében az iskolai alapozó funkciók hatékonyságának a növelésére fordítani.

2. A részben nem szakrendszerű oktatás célja:

- a Nemzeti alaptantervben meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése, hogy a tanulók-adottságaikkal, fejlődésükkel, iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal, szervezett és spontán módon szerzett tapasztalataikkal összhangban – minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket,
- fejleszteni a tanulók önismeretét, együttműködési képességét,
- a hatékony tanulás módszereinek és technikájának elsajátítása, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása (tanulás tanítása),
- tanári (felső tagozatos) tanulás szervezéssel egységet alkotva megjelenjen a tanítói tanulás szervezés is, melynek követelménye, hogy az egyéni foglalkoztatás, a páros munka, a differenciált csoportmunka kerüljön előtérbe, s a tanulók részére a folyamatos legyen a visszajelzés.

3. Feladataink a részben nem szakrendszerű oktatás terén:

A 4. évfolyamos – a tanulók teljes körében végzett – országos kompetenciamérés (2006. és 2007. évi) eredményei megmutatják, hogy az értékelés időszakában hol tartottak a vizsgált osztályok az országos átlaghoz képest, illetve a tanulók százalékos eloszlását az öt elsajátítási szint szerint.

Az átlagok és a tanulók adatainak ismeretében megszervezzük a **személyre szabott fejlesztést.**

felelős: mérési szakértő

A tananyag és ismeretközpontú oktatás helyett **az ismereteken alapuló készség és képességfejlesztésre** kell hangsúlyt fektetni.

Helyi tantervünkkel át kell tekinteni 1-8. osztályig s mindenképpen csökkenteni kell az ismeretanyagot, hogy több idő jusson a kompetenciák fejlesztésére; meg kell változtatni a belső tartalmi és időarányokat.

felelősök: munkaközösség vezetők

A nevelés – oktatás terén kiemelt figyelmet kell fordítani:

- A tevékeny tanulói magatartásra épülő tanári praxis alkalmazására
- Az önálló tanulás, a jegyzetelési technikák tanítására
- A kommunikációs képességek erősítésére
- A szociális kompetenciák fejlesztésére (kooperáció, csapatmunka...)
- A tanulóközpontú differenciált módszertan alkalmazására

4. A nem szakrendszerű oktatás megszervezése és időkerete

4.1. Tantárgyak, melynek keretén belül részben nem szakrendszerű oktatás folyik

Az alapozó funkciók tartalmának és hatékonyságának növelése főleg a **magyar nyelv és irodalom** valamint a **matematika** tantárgyaknál indokolt leginkább, mivel a magyar nyelv és irodalom tantárgy magában foglalja – többek között – a kommunikációs képességeket, a szövegértést – olvasást, míg a probléma megoldás elsősorban a matematika tantárgyhoz köthető.

A **történelemnek, a német nemzetiségi oktatásnak** ugyancsak feladata a nem szakrendszerű oktatás keretén belül az olvasásértés és a kommunikációs készség fejlesztése.

Az első két tanévben (2008-2009; 2009-2010) főleg ennek a négy műveltségterületnek az óraszámkeretein belül valósítjuk meg a részben nem szakrendszerű oktatást.

4.2. Tantárgyi óraszámok

Mivel a 2006. évi országos kompetenciamérés alkalmával tanulóink az országos átlag felett teljesítettek, ezért a nem szakrendszerű oktatást az 5 - 6. évfolyamon a kötelező és nem kötelező óraszámok 25%-ban tervezzük bevezetni.

Az átmeneti rendelkezésekben engedélyezett 20%-ot azért nem tartjuk elegendőnek, mert – bár egyes területeken kiemelkedően jó eredményt értünk el, de más területen meggyengébben teljesítettek tanulóink (pl.: matematikából: mértékegység váltó készség az országos átlag alatt van – ennek többek között az az oka, hogy helyi tantervünkben ennek begyakorlását – jelenlegi tantervünkben felső tagozatra tettük).

Az 5., 6. évfolyamon a tanulók heti kötelező és nem kötelező óráinak száma :

$$22,5 \text{ óra} + 5,625 \text{ óra} = 28,125 \text{ óra, ennek } 25\%-a: 7,03 \text{ óra}$$

$$\text{éves szinten: } 7 \times 36 \text{ hét} = 252 \text{ óra évente}$$

Tantárgy	Heti óraszám	Nem szakrendszerű
Magyar nyelv és irodalom	4	2
Matematika	4	2
Német nemzetiségi nyelv	5	2
Történelem	2	1
összesen		7 óra

4.3. A tanulás – tanítás szervezése

A nem szakrendszerű oktatás keretén belül változatos módszerek alkalmazásával a tanulók gondosan megszervezett **differenciálására** kerül sor. A differenciálás szokásos módszertani változatai a csoportbontás és az egyéni bánásmód (a nemzetiségi osztályokban heti 5 órájában ez évek óta így folyik az oktatás)

Tanévente kétféle alkalommal (év elején és második félévben) **témahónapon** belül foglalkozunk a lemaradó gyermekekkel. Az adott évfolyamon oktatott osztályokat két részre osztjuk, így hatékonyabban lehet felzárkóztatni a lemaradókat, megadva a lehetőséget ahhoz, hogy a tanuló beérje társait, felzárkózzon az átlaghoz, meghatározott időn belül elérje a helyi tanterv elvárt követelmény szintjét, míg a többieknél főleg a tehetséggondozásra kell hangsúlyt fektetni.

Az év eleji témahónap alkalmával **diagnosztikus mérést** végzünk, melynek célja az, hogy a pedagógiai döntések illetve beavatkozás, fejlesztés előtt, a pedagógusok részletes információt szerezzenek arról, tanulóik milyen feltételekkel kezdik a nevelés-oktatás adott szakaszát, melyek azok a területek, ahol lemaradtak, mely területeken kiemelkedők.

A felmérésen elért eredmények segítik a tanulók induló tudásának feltárását (mennyire rendelkeznek a tanulók azokkal az ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, amelyekre az adott tárgy 5. illetve 6. tanév eleji tanításának megkezdésekor támaszkodhatunk).

4.4. Személyi feltételek biztosítása

A Kt. 17.§ (8) bekezdése alapján iskolánkban a nem szakrendszerű oktatásban az a tanár taníthat, aki legalább 120 órás pedagógiai, módszertani továbbképzésen vesz részt, illetve az a tanító, aki szakkollégiumi végzettséggel rendelkezik.

Személyi feltételek az egyes tantárgyak esetében:

- Magyar nyelv és irodalom
1 fő tanítói és tanári képesítéssel rendelkezik
1 fő a 120 órás továbbképzésnek 2007. első félévében tesz eleget
- Matematika
1 fő a 120 órás továbbképzésnek 2007. első félévében tesz eleget
1 fő a 120 órás továbbképzésnek 2008. szeptemberéig tesz eleget

- **Történelem**
1 fő a 120 órás továbbképzésnek 2007. második félévéig tesz eleget
1 fő a 120 órás továbbképzésnek 2009. szeptemberéig tesz eleget
- **Nemzetiségi nyelv**
4 fő tanítói és egyben nyelvtanári képesítéssel rendelkezik
4 fő tanítói és német nyelv illetve nemzetiségi szakkollégiumi képesítéssel rendelkezik
1 fő egyetemi végzettségű és 2004-ig öt év gyakorlatot szerzett 1 - 4. évfolyamon (átmeneti rendelkezés alapján).
- Fejlesztőpedagógus, iskolapszichológus tanórán kívüli foglalkozások keretében is fejleszti azokat a tanulókat, akik erre rászorulnak.

A tanítói diplomával rendelkezők közül (német nyelvet oktatón túl) 10 pedagógus rendelkezik valamilyen szakkollégiumi képesítéssel, őket a későbbiekben szintén be tudjuk állítani a nem szakrendszerű oktatásba. A jövőben – a pedagógus továbbképzési keret függvényében – más szakos felső tagozatos pedagógus is elvégzi a 120 órás továbbképzést, hogy minél nagyobb óraszámokban tudjuk biztosítani a nem szakrendszerű oktatást.

5. A tanulók értékelése

Iskolánk pedagógiai programja alapján felső tagozaton a tanulók teljesítményének értékelése (alapul véve a Köznevelési Törvény 70.§-ban foglalt értékelő skálát): numerikus.

A képességfejlesztésre szánt témahónapon belül megírt azonos tartalmú dolgozatok értékelése más a felzárkóztatásra szoruló tanulók és más a tehetséggondozáson résztvevők között.

Dolgozatok százalékos értékelése

<u>Felzárkózó csoport esetén</u>	<u>Tehetséggondozó csoport esetén</u>
20% - 40% = 2 (elégséges)	30% - 50% = 2
41% - 65% = 3 (közepes)	51% - 75% = 3
66% - 85% = 4 (jó)	76% - 90% = 4
86% - 100% = 5 (jeles)	91% - 100% = 5

A szóbeli feleletnél szóban, az írásbeli dolgozatoknál (az érdemjegy mellett) írásban felhívjuk a tanuló figyelmét a hiányosságokra, illetve kiemeljük erősségeit.

Az értékelés a tanulónak is szól, részben motivációs célból, részben azért, hogy megértse hol vannak még hiányosságai, mely területeken van szükség további energiabefektetésre.

Előnyben kell részesítenünk a pozitív értékelést, mely megerősítésként szolgál, s hatékonyabban motiválhat a tanulásra.